

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 348/2019-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 8/2019 zo 7. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia [REDACTED]

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 8/2019 zo 7. marca 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 1 Pp 9/2017 z 27. novembra 2018 rozhodol podľa § 415 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a podľa § 66 ods. 1 a 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) tak, že sťažovateľa podmienene prepustil z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 1 T 117/2013 zo 4. decembra 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3 To 3/2014 z 13. februára 2014 a trestným rozkazom Okresného súdu Žilina sp. zn. 1 T 138/2011 z 28. novembra 2011 v spojení s uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 1 T 138/2011 zo 7. septembra 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3 Tos 142/2015 z 29. októbra 2015. Okresný súd zároveň podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona určil sťažovateľovi skúšobnú dobu vo výmere 24 mesiacov a nariadil tiež probačný dohľad nad odsúdeným v trvaní 24 mesiacov. Okresný súd tiež podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 51 ods. 3 písm. b) Trestného zákona sťažovateľovi uložil zákaz požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok a s odkazom na § 51 ods. 4 písm. j) Trestného zákona prikázal sťažovateľovi, aby sa v skúšobnej dobe zamestnal alebo sa preukázateľne o zamestnanie uchádzal.

3. Proti uzneseniu okresného súdu z 27. novembra 2018 podal prokurátor Okresnej prokuratúry Trenčín (ďalej len „prokurátor“) sťažnosť v neprospech sťažovateľa ako odsúdeného. O sťažnosti prokurátora rozhodol krajský súd napadnutým uznesením zo 7. marca 2019 tak, že uznesenie okresného súdu podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a podľa § 66 ods. 1 a 2 Trestného zákona s použitím § 415 ods. 1 Trestného poriadku návrh sťažovateľa na jeho podmienene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého špecifikovanými rozhodnutiami zamietol.

4. Sťažovateľ napadnuté uznesenie považuje za „rozporuplné a sporné so skutočným skutkovým stavom danej veci“ a tiež odporujúce skoršiemu rozhodnutiu krajského súdu v predmetnej veci – uzneseniu sp. zn. 3 Tos 28/2018 z 10. mája 2018. Týmto uznesením krajský súd rozhodol o sťažnosti prokurátora tak, že zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 Pp 9/2017 zo 14. februára 2018, ktorým tento podmiennečne prepustil sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody, a uložil okresnému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol a aby špecifikovaným spôsobom doplnil dokazovanie pred rozhodnutím o návrhu sťažovateľa na podmiennečné prepustenie.

5. Napadnuté uznesenie krajského súdu podľa sťažovateľa „javí znaky jednostrannosti spôsobu postupu (vo zrejmy neprospech odsúdeného navrhovateľa) založeného viac-menej na zjavne nepodložených a predčasných domnienkach a dohadoch do budúcnosti, založených navyše na retroaktívnom (minulom) spätnom spôsobe života – trestnej minulosti navrhovateľa neobjektívnym posúdením veci a správania sa, plnenia si povinností a skutočného polepšenia sa navrhovateľa.“. Z napadnutého uznesenia je zrejmé, že krajský súd si bez ďalšieho osvojil argumentáciu prokurátora uvedenú v jeho sťažnosti a tento „postup nemožno považovať za správny ani za spravodlivý, ktorý by obstál a bol v súlade s požiadavkami a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a v súlade s významom a účelom súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny...“.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na „časové okolnosti hodné zreteľa, súvisiace s neprímerane dlho trvajúcim stavom právnej neistoty“ a uvádza, že návrh na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody bol doručený okresnému súdu 14. decembra 2017, začiatok trestu plynie od 13. apríla 2013 a 2/3 uloženého trestu uplynuli 13. októbra 2017.

7. Sťažovateľ poukazuje na skoršie uznesenie okresného súdu zo 14. februára 2018, ktorým bol podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody s tým, že toto uznesenie zrušil krajský súd uznesením z 10. mája 2018. Sťažovateľ argumentuje, že jeho

„správanie a plnenie si povinností ako aj pracovná morálka sú stabilné a dodnes sa nezmenili k horšiemu. Pribudli mi ďalšie disciplinárne odmeny.

... po vrátení veci na nové konanie zjavne nedošlo ku zhoršeniu správania sa a plnenia si povinností odsúdeného, pričom od pôvodného rozhodnutia... uplynula doba niekoľkých mesiacov.

... napriek preukázanému a objektivizovanému splneniu zákonných požiadaviek, ako aj splneniu materiálnych zákonných podmienok, ako to správne konštatuje Okresný súd Trenčín v uznesení 1 Pp/9/2017 z 27. 11. 2018 bola prokurátorkou OP-Trenčín (opätovne) podaná sťažnosť...“. Odôvodnenie sťažnosti prokurátora je podľa sťažovateľa «nedostatočné, neobjektívne a s predčasnými „unáhlenými“ závermi – predsudkami do budúcnosti založenými na spätnej minulosti odsúdeného (v rozpore s princípmi právnej istoty a v rozpore so zákazom retroaktivity a spätnej účinnosti zákona).».

8. Z hodnotenia [REDAKOVANÉ] (ďalej len „ústav“) vyplýva, že počnúc väzbou až po samotný výkon trestu odňatia slobody sťažovateľ nespáchal ani jeden disciplinárny priestupok, úspešne absolvoval protialkoholickú liečbu, má kritický postoj k alkoholu, s ktorým už „skončil navždy!“, celé roky riadne pracuje, pracoval s voľným pohybom v rámci ústavu a v súčasnosti je už 2,5 roka zaradený na vonkajšom nepriamo stráženom pracovisku mimo ústavu, „kde dodnes pracujem pri pomerne ťažkej práci s drevom. Pracujem spolu s civilnými občanmi a ani túto dôveru som nikdy nesklamal. Mám viacero odmien, pochvál, no ani jediný priestupok či trest.

Dovolil by som si doplniť, že mám v [REDAKOVANÉ] matku a sestru, neter, synovca, matka je chorá odkázaná na opateru (má 76 rokov), prekonala viacero ťažkých chorôb. I keď som nikdy nebol rodinný typ, rád by som jej pomohol v posledných rokoch jej života, tiež som 2 x dedom, vnúčatá som ešte nevidel a tiež mám 3 dospelé deti, s ktorými by som chcel ešte čo to pekné prežiť.“.

9. Podľa sťažovateľa na už uvedené skutočnosti riadne prihliadol okresný súd v uznesení z 27. novembra 2018, ktoré aj riadne odôvodnil. Prokurátor podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorej obsah je v „zrejmom rozpore so skutočným skutkovým stavom veci...“. Krajský súd napadnutým uznesením akceptoval argumenty prokurátora, uznesenie

okresného súdu zrušil a návrh na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zamietol. Týmto postupom došlo aj *«ku popretiu práva na podanie akéhokoľvek opravného (účinného) prostriedku, ku odopretiu práva na súdnu ochranu a popretiu práva na spravodlivé súdne konanie. Toto nasvedčuje extenzívnemu (rozširovaniu) znenia dikcie ust. § 66 ods. 1 Tr. zák. Prinajmenšom nasvedčuje tzv. arbitrárnemu výkladu § 66 ods. 1 Tr. zák., ktorého požiadavka a význam pojmu: a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, sú vykladané „svojvoľne“, resp. že budúcnosť je zmiešavaná a zároveň „retroaktívne“ a „za každú cenu“ výlučne založená na trestnej minulosti odsúdeného – bez prihliadnutia na relevantné fakty, preukazujúce moje úprimné polepšenie a cieľ tento riadny život viesť i na slobode.»*

10. Sťažovateľ následne poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ústavného súdu (napr. II. ÚS 140/2010, IV. ÚS 95/2010, PL. ÚS 30/2015) a Ústavného súdu Českej republiky, ktorou podporuje svoju sťažnostnú argumentáciu. Osobitne zvýraznil právne závery Ústavného súdu Českej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 2204/2017 z 12. februára 2019, podľa ktorých polepšenie sa odsúdeného možno odvodiť z rôznych dôkazov, prípadne okolností, pritom priznanie sa k trestnej činnosti nie je v tomto smere nevyhnutnou podmienkou pre záver o tom, že odsúdený nadobudol kritický pohľad na vlastnú trestnú činnosť. Podmienku vedenia riadneho života do budúcnosti je potrebné vzťahovať na aktuálne správanie odsúdeného a na prognózu jeho budúceho správania po prípadnom podmienenom prepustení na slobodu a nielen paušálne na trestnú činnosť, ktorej sa dopustil v minulosti. Za výklad, ktorý porušuje základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), považoval Ústavný súd Českej republiky ten, ktorý pre záver o polepšení sa odsúdeného vyžadoval jeho priznanie k trestnej činnosti, za ktorú mu bol uložený trest odňatia slobody, z výkonu ktorého žiada o podmienené prepustenie. V tomto smere sťažovateľ uvádza aj právne závery Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Vinter a ostatní proti Spojenému Kráľovstvu z 9. júla 2013 a odkazuje tiež na medzinárodné dokumenty Valného zhromaždenia Organizácie spojených národov a Rady Európy.

11. V kontexte s už uvedenými právnymi názormi poukazuje sťažovateľ na právny názor krajského súdu v napadnutom uznesení, podľa ktorého *„dospel k záveru, že vzhľadom na správanie sa ods. v minulosti, aj napriek čiastočne kladnému hodnoteniu ústavu, nie je možné dôvodne očakávať, že súčasný výkon trestu splnil svoj výchovný účel a že ods. v budúcnosti povedie už len riadny život...“*.

... ide zároveň o tzv. prekrútenie a skreslenie podaného hodnotenia ústavu...“.

12. S poukazom na právne závery Ústavného súdu Českej republiky sťažovateľ zdôrazňuje, že nenaplnenie podmienky polepšenia sa z dôvodu neprijatia sebakritického náhľadu na svoju trestnú činnosť nemožno odvodiť len z toho, že odsúdený sa nepriznal, takéto hodnotenie by bolo ústavne nekonformné. Z hodnotenia Ústavného súdu Českej republiky vyplýva, že neakceptoval postup všeobecného súdu, ktorý reálne neumožnil odsúdenému naplniť podmienku polepšenia sa iným spôsobom ako priznaním sa k trestnej činnosti. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na právny záver krajského súdu, podľa ktorého *„riziko sociálneho zlyhania ods. bolo vyhodnotené ako stredné a resocializačná prognóza je menej priaznivá z dôvodu straty soc. zázemia...“*.

Ide predsa o minulosť, ktorá je prelomená 6 ročným plnením si povinností, správaním, prácou a obnovením dobrých vzťahov s matkou, rodinou. Viem si na seba predsa zarobiť. Všetko to vychádza z minulosti, neberú zreteľ na to, čo je v hodnotení ústavu, to všetko bez jediného disciplinárneho priestupku.“.

13. K porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru došlo podľa sťažovateľa tým, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nemal možnosť podať riadny a účinný opravný prostriedok. V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta aj porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ktoré odvodzuje z tej skutočnosti, že senát krajského súdu rozhodol napadnutým uznesením v inom zložení ako senát krajského súdu, ktorý rozhodol pôvodne uznesením z 10. mája 2018. Podľa sťažovateľa *„došlo ku podstatnej zmene senátu v osobe sudcu JUDr. Petra Tótha zároveň bez toho, aby som bol na túto zmenu upozornený – upovedomený a bez toho, aby som mal možnosť takúto zmenu včas a právne účinne namietať, nakoľko až z doručenia uznesenia dňom 30. apríla“*.

2019 som sa o uvedenej zmene senátu dozvedel – to je zjavne až po právoplatnosti tohto uznesenia – proti ktorému už sťažnosť nie je prípustná...“.

14. Sťažovateľ navrhuje, aby si ústavný súd vyžiadal pôvodný trestný spis a oboznámil sa so skutkovou vetou v odsudzujúcom rozsudku „z dôvodu a možnosti objektívnych posúdení aspektov i zásad materiálnej pravdy a spravodlivosti, či možno moje konanie uvedené v skutkovej vete hodnotiť v rovine až natoľko prezentovaných kritérií a predsudkov a záverov do budúcnosti ako ich hodnotí uznesenie KS TN sp. zn. 3 Tos/8/2019-79 jednostranne založené na neobjektívnych a predčasných záveroch prokurátora v jeho sťažnosti, navyiac založeného na mojej trestnej minulosti.

Pričom ako je už vyššie uvedené (aj citované ust. § 66 ods. 1 Tr. zákona z § 66 ods. 1 Tr. zákona vyplývajú požiadavky pre odsúdeného – predovšetkým v plnení svojich povinností a správania sa – preukázaním polepšenia a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život

- toto ustanovenie nehovorí zjavne o minulosti či trestnej minulosti odsúdeného ale o aktuálnom, súčasnom prítomnom stave a čase smerom do budúcnosti, pričom splnenie týchto tak formálnych zákonných podmienok ako aj materiálnych zákonných podmienok konštatoval Okresný súd Trenčín...“. Sťažovateľ namieta, že krajský súd napadnuté uznesenie neodôvodnil riadne, preto je aj nepreskúmateľné a arbitrárne.

15. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom takto rozhodol:

„1) Uznesením KS – TN, sp. zn. 3 Tos/8/2019-79 zo 7. 3. 2019 bolo porušené základné právo (sťažovateľa)... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a... právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru...

2) Uznesením KS – TN sp. zn. 3 Tos/8/2019-79 zo 7. 3. 2019 v celom rozsahu zrušuje a vracia na nové konanie a rozhodnutie.

3) Krajskému súdu Trenčín ukladá uhradiť trovy právneho zastúpenia a odmenu právnenému zástupcovi v konaní...“

16. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

20. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

21. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

22. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

23. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

24. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

27. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

28. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

29. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu. Podľa sťažovateľa krajský súd aplikoval a vykladal § 66 ods. 1 Trestného zákona arbitrárne,

keďže pri posudzovaní materiálnych podmienok pre podmiennečné prepustenie rozšíril tieto podmienky nad rámec zákona, keď zohľadňoval okrem iných aj jeho trestnú minulosť. Sťažovateľ tiež argumentuje, že priznanie sa k trestnej činnosti nie je zákonnou podmienkou pre podmiennečné prepustenie. Poukázal ďalej na to, že proti uzneseniu okresného súdu z 27. novembra 2018 nepodal sťažnosť, keďže okresný súd vyhovel jeho návrhu. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu už však nemal k dispozícii žiaden opravný prostriedok, čím podľa sťažovateľa došlo k porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru. V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny. Okrem toho v odôvodnení ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy na tom základe, že senát krajského súdu, ktorý rozhodol napadnutým uznesením zo 7. marca 2019, bol v inom zložení ako senát krajského súdu, ktorý rozhodol skorším uznesením z 10. mája 2018.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

30. Krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na § 66 ods. 1 a 2 Trestného zákona, z ktorého vyplýva formálna podmienka a dve materiálne podmienky na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Dospel k záveru, že sťažovateľ „splnil formálnu podmienku na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody (lehota na podanie návrhu o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody). Čo sa týka druhej zákonnej (materiálnej) podmienky, že počas doterajšieho výkonu trestu odsúdený preukazuje schopnosť viesť riadny život v podmienkach výkonu trestu, je možné konštatovať jej splnenie. U odsúdeného však nie je splnená tretia zákonná (materiálna) podmienka, a to preukázanie polepšenia svojim správaním vo výkone trestu do takej miery, že v kontexte celkového hodnotenia osoby odsúdeného sa môže od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.“.

31. Krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na hodnotenie ústavu, podľa ktorého sťažovateľ stanovený program zaobchádzania čiastočne plní, vyskytol sa u neho nedostatok v plnení povinností, nezúčastnil sa všetkých aktivít zameraných na problematiku návykových látok. Sťažovateľ bol štyrikrát disciplinárne odmenený, nevykazuje žiaden

disciplinárny trest, v minulosti jeho postoj k plneniu pokynov nebol na vyžadovanej úrovni. Poukázal na resocializačnú prognózu, na rizikové faktory, na čiastočne kritický postoj k trestnej činnosti, na absolvovanie protialkoholického liečenia. Na základe týchto skutočností krajský súd napokon dospel k záveru, že „riziko sociálneho zlyhania u odsúdeného bolo vyhodnotené ako stredné a resocializačná prognóza odsúdeného je menej priaznivá z dôvodu straty sociálneho zázemia, nadmernej konzumácie alkoholu a závažnosti spáchaného trestného činu. Odsúdený bol doposiaľ deväťkrát súdne trestaný pre opakované páchanie trestnej činnosti prevažne majetkového charakteru. V jeho osobe ide v svojej podstate o špeciálneho recidivistu. Zároveň krajský súd zistil, že odsúdený [REDAKOVANÉ] bol už v minulosti podmienenečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody (podmienečné prepustenie dňa 11. 03. 1993 Okresným súdom Trenčín, sp. zn. 2 Pp/6/93 so skúšobnou dobou 4 roky; nariadený výkon zvyšku trestu dňa 22. 08. 1996), pričom v stanovenej skúšobnej dobe súdom sa neosvedčil. Krajský súd vzhľadom k týmto skutočnostiam na rozdiel od okresného súdu dospel k záveru, že vzhľadom na správanie sa odsúdeného v minulosti aj napriek čiastočne kladnému hodnoteniu ústavu, nie je možné dôvodne očakávať, že súčasný výkon trestu splnil svoj výchovný účel a že odsúdený v budúcnosti povedie už len riadny život.“.

32. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd nepovažuje výklad a aplikáciu § 66 ods. 1 a 2 Trestného zákona krajským súdom za arbitrárne (svojvoľné). Krajský súd svoje právne závery, na základe ktorých zamietol návrh sťažovateľa na podmienenečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, primerane odôvodnil, a preto sú jeho právne závery ústavne akceptovateľné.

33. Ústavný súd neakceptoval námietku sťažovateľa, že krajský súd rozšíril materiálne podmienky pre podmienenečné prepustenie tým, že zohľadňoval jeho trestnú minulosť. V prvom rade priamo v zákonomnom texte je obsiahnutý príkaz pre súd, aby pri rozhodovaní o podmienenečnom prepustení zohľadnil povahu spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Zároveň zodpovedá účelu uvedeného ustanovenia, ak sa očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere

aj retrospektívne, t. j. pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného, okolnosti spáchania trestného činu a pod. V tomto smere bolo nepochybne relevantné, ak krajský súd zohľadnil, že sťažovateľ bol deväťkrát súdne trestaný za druhovo rovnakú trestnú činnosť a pri predchádzajúcom podmiennečnom prepustení sa neosvedčil.

34. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na judikatúru všeobecných súdov, osobitne na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Urtost 2/2016 zo 7. apríla 2016 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2017, podľa ktorého materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, je potrebné i v prípade uvedenom v bode I skúmať aj pri zohľadnení okolnosti predchádzajúceho života odsúdeného vrátane jeho skorších odsúdení.

35. Námietku sťažovateľa, že priznanie sa k trestnej činnosti nie je podmienkou podmiennečného prepustenia, možno akceptovať, keďže zo zákonného textu takúto podmienku skutočne nemožno odvodiť. Súčasne je ale relevantné, ak súdy ako jednu z okolností hodnotia aj vzťah odsúdeného k spáchanému trestnému činu, teda či ho ľutuje, či má kritický alebo nekritický vzťah k svojej trestnej činnosti, za ktorú je vo výkone trestu odňatia slobody. Uvedená skutočnosť má nepochybne výpovednú hodnotu k osobnosti odsúdeného, stavu jeho resocializácie a prognózy jeho správania v budúcnosti. Zohľadnenie tohto kritéria sa však musí realizovať v ústavne akceptovateľnom rámci tak, aby to zodpovedalo zmyslu a účelu príslušných zákonných ustanovení. V aktuálne prerokúvanom prípade zohľadnenie predmetného kritéria podľa ústavného súdu neprekročilo ústavne akceptovateľný rámec. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia totiž vyplýva, že krajský súd zohľadnil celý komplex faktorov a vzťah sťažovateľa k jeho trestnej činnosti bol len jedným z viacerých faktorov. Z úvah krajského súdu v napadnutom uznesení nemožno odvodiť, že tento faktor zohľadňoval takým spôsobom, že podmiennečné prepustenie sťažovateľa podmieňoval priznaním sa sťažovateľa, prípadne, že vyžadoval nejakú explicitnejšiu formu ľútosti a pod. Ústavný súd ešte dodáva, že v prerokúvanej veci týkajúcej sa konania o návrhu na podmiennečné prepustenie nemohol prehodnocovať právnu kvalifikáciu skutku,

za ktorý bol sťažovateľ uznaný vinným a za ktorý mu bol uložený príslušný trest odňatia slobody, tak ako to navrhol sťažovateľ.

36. Ústavný súd preto konštatuje, že krajský súd v napadnutom uznesení správne aplikoval s vecou súvisiace právne predpisy, pri ich aplikácii sa neminul s ich účelom a zmyslom, ktoré sledujú, a svoje tvrdenia odôvodnil skutkovými okolnosťami tak, že tým vytvoril preskúmateľné a odôvodnené rozhodnutie bez znakov svojvôle. Napokon krajský súd vzhľadom na eventualitu prijatého záveru, aký prichádza do úvahy pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení, nebol povinný vyhovieť návrhu sťažovateľa, bol len povinný vysvetliť a zdôvodniť mu, na základe čoho dospel k prijatým záverom. Podľa názoru ústavného súdu si krajský súd túto úlohu splnil, a tým si zastal svoju pozíciu orgánu, ktorý je v prvom rade povinný poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným (m. m. III. ÚS 154/09, IV. ÚS 85/2011).

37. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti namietal aj porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny. Ústavný súd neprihliadol na namietané porušenie označeného základného práva podľa listiny, vychádzajúc zo svojej judikatúry, v ktorej stabilne konštatuje, že text uvedený mimo petitu pokladá za súčasť odôvodnenia ústavnej sťažnosti, ktorý nemôže doplniť petit (I. ÚS 316/09, I. ÚS 98/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011, IV. ÚS 481/2011). V tomto smere ústavný súd zohľadnil, že medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základným právom podľa čl. 36 ods. 1 listiny nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Ak preto ústavný súd preskúmal argumentáciu sťažovateľa z toho hľadiska, či napadnutým uznesením krajského súdu nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tento prieskum v plnej miere pokrýva aj všetky obsahové komponenty základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

38. Sťažovateľ námietku porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uvádza len v odôvodnení ústavnej sťažnosti bez toho, aby ju zahrnul do petitu ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nebol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, a tiež na to, že ústavný súd nevyhovel žiadosti sťažovateľa na ustanovenie kvalifikovaného právneho zástupcu (pozri IV. časť tohto uznesenia), ústavný súd vecne preskúmal túto námietku sťažovateľa.

39. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy na tom základe, že krajský súd napadnutým uznesením rozhodol v senáte, ktorý mal iné zloženie ako senát krajského súdu, ktorý rozhodol skorším uznesením z 10. mája 2018. O tejto zmene sa dozvedel až z doručeného písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia krajského súdu.

40. K uvedenej námietke je v prvom rade potrebné uviesť, že zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) ustanovuje, že veci sa jednotlivým senátom alebo samosudcom pridávajú v súlade so zákonom o súdoch a rozvrhom práce príslušného súdu náhodným výberom. Zákon o súdoch a rozvrh práce upravujú dôvody, ktoré majú za následok prerozdelenie pridelených vecí, prípadne dôvody, ktoré vedú k zmene v zložení senátu – predovšetkým ide o dôvody vymedzené v § 51 ods. 4 zákona o súdoch – dlhodobá neprítomnosť sudcu, zmeny v obsadení súdu, výrazná nerovnomernosť zaťaženia sudcov, vylúčenie sudcu.

41. Zo stabilnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06). K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie by malo dochádzať v zásade len výnimočne a za vopred stanovených

pravidiel (nie *ex post*), ktoré umožňujú predvídať túto zmenu [napr. formou zastúpenia a pod. (I. ÚS 249/2017)].

42. Vychádzajúc z uvedených úvah, samotná skutočnosť, že došlo k zmene v zložení senátu krajského súdu, tak ako ju uvádza sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, sama osebe neindikuje možné porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti svoju námietku ani v náznakoch nekonkretizuje tým spôsobom, že by uvádzal, že k zmene v zložení senátu krajského súdu došlo v rozpore so zákonom o súdoch a rozvrhom práce krajského súdu.

43. Je tiež relevantné, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza, že ktorýkoľvek z členov senátu mal byť vylúčený z prejednávania a rozhodovania jeho veci. Neuvádza ani všeobecne také skutočnosti, ktorými by tvrdil, že ktorýkoľvek člen senátu mal pomer k prejednávanej veci, k sťažovateľovi alebo k prokurátorovi (§ 31 ods. 1 Trestného poriadku), prípadne, že tu bol iný dôvod na jeho vylúčenie (§ 31 ods. 2 a 4 Trestného poriadku). Z tohto pohľadu nemožno uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na tom skutkovom základe, ktorý uvádza sťažovateľ, t. j. že došlo k zmene v zložení senátu krajského súdu.

III.3 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru

44. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd poukazuje na to, že kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o „občianskych právach alebo záväzkoch“, prípadne o „oprávnenosti trestného obvinenia“. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide (IV. ÚS 241/07, IV. ÚS 53/08, m. m. II. ÚS 517/2016). Vo všeobecnosti možno uviesť, že pôsobnosť (aplikovateľnosť)

čl. 6 dohovoru zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Nevzťahuje sa teda *inter alia* ani na vykonávacie konanie a mnohé rozhodnutia v ňom urobené [podmienečné prepustenie, nariadenie výkonu podmienečne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti atď. (II. ÚS 633/2017)].

45. V napadnutom konaní krajský súd ako sťažnostný súd rozhodoval o návrhu sťažovateľa na podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. V predmetnom konaní sa už teda nerozhodovalo o trestnom obvinení v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto tento článok nie je na dané konanie aplikovateľný. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je teda v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

46. Z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (II. ÚS 75/2018). Uplatňovanie práva na účinný prostriedok nápravy vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci *Silver* a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (*Boyle a Rice* proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, sp. zn. IV. ÚS 325/2011 a sp. zn. I. ÚS 538/2013).

47. Vzhľadom na to, že v prerokúvanom prípade nie je čl. 6 ods. 1 dohovoru *ratione materiae* aplikovateľný a sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamieta porušenie iného práva garantovaného dohovorom, nemožno uvažovať ani o možnom porušení práva podľa čl. 13 dohovoru.

IV. Záver

48. S prihliadnutím na skutočnosti uvedené predovšetkým v III. časti tohto uznesenia ústavný súd ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu zo 7. marca 2019, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

49. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (návrh na zrušenie napadnutého uznesenia a na vrátenie veci krajskému súdu a priznanie náhrady trov konania).

50. Ústavný súd špecificky nevyhovel návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu. Vychádzal predovšetkým z toho, že hoci sťažovateľ nebol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, jeho ústavná sťažnosť mala všetky náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť bola odôvodnená rozsiahlou právnou argumentáciou, sťažovateľ zrozumiteľne popísal podstatné skutkové a právne okolnosti svojej veci. Sťažovateľ nijako neindikuje, že túto ústavnú sťažnosť chce ešte za pomoci kvalifikovaného právneho zástupcu ďalej doplniť a ani nijako (aspoň laicky) nevymedzuje takú argumentáciu, ktorú by nevyhnutne dokázal doplniť len za pomoci kvalifikovaného právneho zástupcu. Vychádzajúc z odôvodnenia ústavnej sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), preto predmetnému procesnému návrhu sťažovateľa nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2019